

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

2 mei 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, HUISVESTING EN STEDELIJK BELEID

Interpellatie van de heer Dirk Holemans tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over het Vlaams Actieprogramma Stedenbeleid en de afstemming van het Vlaams stedenbeleid op de federale en Europese initiatieven terzake
Met redenen omklede moties

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de uitoefening van het recht van voorkoop

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de samenwerking tussen de socialehuisvestingssector en de Vlaamse bouwmeester

Vraag om uitleg van de heer Patrick Hostekint tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de opvolging van de resolutie inzake de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied

Vraag om uitleg van de heer Bart De Smet tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de inschakeling van privé-bewakingsdiensten voor de handhaving van de openbare orde

Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid

Woensdag 2 mei 2001

VOORZITTER : De heer Jan Penris

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.51 uur.*

Interpellatie van de heer Dirk Holemans tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over het Vlaams Actieprogramma Stedenbeleid en de afstemming van het Vlaams stedenbeleid op de federale en Europese initiatieven terzake

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Holemans tot de heer Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over het Vlaams Actieprogramma Stedenbeleid en de afstemming van het Vlaams stedenbeleid op de federale en Europese initiatieven terzake.

De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, collega's, het stedenbeleid is een belangrijk domein in de bevoegdheden van de minister. Het gaat hier over een horizontale bevoegdheid en dus over een verantwoordelijkheid van de hele regering.

Dat dit zo'n ambitieus terrein is wordt ook weer-
spiegeld in de beleidsnota Stedenbeleid. Daarin vindt men 6 hefboomen waarvoor telkens heel wat concrete elementen worden aangereikt. Daarnaast worden ook enkele kritische voorwaarden gesteld. Een daarvan is heel belangrijk en zegt dat het moet gaan om een geïntegreerd beleid. Om dat te realiseren werkt men aan een actieprogramma inclusief beleid. Ook het concept wijkgerichte aanpak is belangrijk.

De minister is nu bezig aan een ronde langs de 14 Vlaamse steden om informatie te verzamelen voor de krachtlijnen van zijn beleid. Naast het Vlaams niveau spelen ook het federaal en het Europees niveau een rol. Op federaal niveau beschikt minister

Picqué over een budget van 1,5 miljard frank voor het stedenbeleid. Op Europees niveau is er de informele interministeriële conferentie stedenbeleid in het kader van het Belgisch voorzitterschap op 8 en 9 oktober 2001. Het is belangrijk dat Vlaanderen hier een duidelijke inbreng doet.

Het stedenbeleid is een grote uitdaging en een verantwoordelijkheid van de hele regering. Een van de belangrijke instrumenten is het horizontaal actieprogramma. Mijnheer de minister, hoever staat het met dat actieprogramma ? Wat zijn de krachtlijnen en projecten en hoe verhouden ze zich tot de hefboom uit de beleidsnota ? Wat is de stand van zaken inzake het stadsvernieuwingsfonds ?

Het stedenbeleid is een Vlaamse bevoegdheid. Ik ga ermee akkoord dat men daar op federaal niveau ook iets voor wil doen, maar ik vind het geen goede zaak dat de federale overheid dat autonoom wenst te doen. Welk percentage van het federaal stedenbeleid wordt in Vlaanderen besteed ? Op welke wijze is de minister hierbij betrokken ? Is het niet aangewezen om hierover een officieel samenwerkingsakkoord af te sluiten om overlappingen te vermijden ? Welke krachtlijnen zal Vlaanderen naar voren schuiven op de Europese conferentie stedenbeleid ?

De voorzitter : De heer De Smet heeft het woord.

De heer Bart De Smet : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, zoals de heer Holemans aangeeft, moeten we voldoende aandacht besteden aan de problematiek van onze steden. Het moet een absolute beleidsprioriteit zijn. De steden ontvolken en de groene gordels rond de steden zijn allang niet meer groen.

Men mag van de regering verwachten dat zij alles in het werk stelt om te proberen aan de toekomst van de steden te werken. Een van de middelen daartoe is het Stadsvernieuwingsfonds, dat in deze

De Smet

commissie al heel wat stof tot vragen en discussie heeft geleverd. De vraag of het er komt, werd tot op heden nog niet beantwoord.

Vorige week heeft de Vlaamse regering een voorontwerp van decreet inzake de ondersteuning van de stadsvernieuwingsprojecten goedgekeurd. De persmededeling van het kabinet van de minister geeft enige uitleg over de werking van het Stadsvernieuwingsfonds. Toch blijven er nog vragen. Mijnheer de minister, welke financiële inbreng verwacht u van de particuliere sector en hoe moet die gebeuren ?

In de persmededeling stond dat het Stadsvernieuwingsfonds een beheersbaar effect zou hebben op de stedelijke financiën. Steden kunnen desgevallend middelen inschrijven in hun investeringsbegroting. Ik begrijp daaruit dat het Stadsvernieuwingsfonds extra impulsen zal kunnen geven, maar dat de stad zelf binnen hetzelfde project in extra middelen moet voorzien uit een eigen investeringsfonds.

Om middelen uit het Stadsvernieuwingsfonds te bekomen, vraagt men de steden om een totaalproject te ontwikkelen. Enerzijds is dat positief omdat men een veelheid van functies moet overwegen om zo'n project in te dienen, anderzijds wordt het misschien moeilijker voor de steden om zo'n totaalproject in te dienen.

Ik sluit mij aan bij de vraag van de heer Holemans wat de coördinatie betreft tussen federale, Europese en Vlaamse maatregelen, specifiek toegespitst op het stedenbeleid. Hoe zal de minister te werk gaan om die in elkaar te laten passen ?

De voorzitter : Ik heb hier zelf vragen bij. Het is verheugend vast te stellen dat vandaag heel wat instanties en organisaties om het welzijn van onze grote steden bekommerd zijn. Het SIF, Urban en de heer Picqué hebben allemaal de beste bedoelingen om grootsteden opnieuw leefbaar te maken. In Antwerpen valt bijvoorbeeld op dat het stadsbestuur niet goed weet wat met het geld aan te vangen. Men spreekt over een totaalproject, maar in Antwerpen ontbreekt dit.

Het is blijkbaar moeilijk om een specifieke wijk te kiezen, wordt het de Seefhoek, het Lobroekdok, het Eilandje ? Vele wijken moeten ontwikkeld worden, maar geen enkele komt naar voren. Als er al een op het voorplan wordt geschoven, de wijk De Dam, valt op dat ook daarover het stadsbestuur

geen totaalconcept of concrete voorstellen heeft. Moet er een sociale woonwijk komen, een park, sportcomplexen, een brandweerkazerne dan wel een kantorencomplex, wordt er prostitutie gedoogd ? Dit is niet duidelijk, er is geen visie.

Het Antwerps stadsbestuur had geen antwoord klaar op de vraag van de heer Picqué, tenzij dat er werd over nagedacht. Mijn vraag is of de minister over de politieke wil beschikt – waar ik niet aan twijfel – en over de politieke instrumenten om het stadsbestuur te dwingen met de gelden die de stad worden gegeven tot concrete beleidsdaden en plannen over te gaan ? Op die manier zou ook speculatie in bepaalde wijken worden tegengegaan.

Minister Johan Sauwens : Mijnheer de voorzitter, collega's, de heer Holemans legt er terecht de nadruk op dat het stedenbeleid een integrale aanpak vereist. Dit beleid moet zo veel mogelijk door de volledige regering worden gedragen. Ik heb dit in mijn beleidsnota omschreven als een belangrijke en kritische succesfactor. De integrale aanpak vereist dat de ministers belangstelling koesteren voor de stedelijke dimensie en dat ze bereid zijn daar bij het uitstippelen van het beleid rekening mee te houden.

Het is pas tijdens deze legislatuur dat een dergelijke aanpak door de voltallige Vlaamse regering is onderschreven. Pogingen in het verleden bleven eerder beperkt tot occasionele acties op een aantal beleidsdomeinen, op initiatief van de betrokken functioneel bevoegde minister. Ik heb geen kritiek op mijn voorganger, maar hij heeft vaak te weinig steun van zijn collega's gekregen.

De huidige Vlaamse regering beschikt sedert september over een actieprogramma Stedenbeleid dat door de verschillende ministers gedragen wordt. Ik deel hier de folder uit met de halfjaarlijkse rapportage van dit actieprogramma Stedenbeleid. Het duidt de mogelijkheden aan. Er is ook de folder 'Thuis in de Stad', waarin het imago van de stad als verzamelpoel van problemen wordt doorprikt en gewezen wordt op de mogelijkheden van de stad. We zullen gebruikmaken van de middelen die we, in het kader van het algemeen communicatiebudget, hebben samengebracht. De stadsbossen van collega Dua worden bijvoorbeeld mee in de campagne betrokken, ook het openbaar vervoerbeleid van de heer Stevaert wordt bij het geheel betrokken. Mode en toerisme komen eveneens aan bod, ik denk hier bijvoorbeeld aan de Antwerpse modeontwerpers. Ook de renovatiepremie is een middel om iets voor de stedelijke ontwikkeling te doen.

Sauwens

'Thuis in de Stad' is een campagne die tijdens de hele legislatuur wordt doorgetrokken. Ze werkt ondersteunend voor het actieprogramma en helpt het imago van de stad bij de bevolking opkrikken. Binnen de regering werd afgesproken dat dit actieprogramma zesmaandelijks wordt opgevolgd. Het werd op 30 maart aan de regering meegedeeld. De actualisering had betrekking op een gedetailleerd stappenplan met inbegrip van een realistische timing, een duidelijk overzicht van de beoogde effecten, een overzicht van de middelen die nodig zijn om de acties te realiseren en het aangeven van de stedelijke dimensie, namelijk de link met het stedenbeleid.

Het gedetailleerd overzicht van alle acties zou ons te ver leiden, maar ik kan aantonen dat wel degelijk integreerend wordt gewerkt. Toch wil ik een aantal concrete stappen die ondertussen gezet zijn kort aangeven. Een eerste reeks stappen hebben betrekking op het ondersteunen van de steden bij het uittekenen van hun eigen beleid. Wij wensen niet van bovenuit een stedelijk beleid te voeren. De steden zelf moeten vanuit hun autonomie optreden en waar nodig ondersteunen. In samenwerking met de steden wordt een leefbaarheidsmonitor aangemaakt die de steden in staat moet stellen de leefbaarheid van hun stad op een systematische wijze in kaart te brengen.

Aan de hand van concrete feiten willen we de vooroordelen bestrijden. Het project wordt uitgewerkt met de hulp van de steden en het Centrum Duurzame Ontwikkeling van de RUG. Het gaat dus om meer dan om de uitbouw van een instrument. We willen nagaan hoe de monitoring van de stedelijke organisatie efficiënt kan gebeuren. De begeleiding is in handen van professor Filip De Rynck, die we nog kennen van het CBO-rapport.

Parallel worden er ook stedelijke monografieën uitgeschreven. Toen ik verantwoordelijk werd voor het stedenbeleid, heb ik onmiddellijk aan de verantwoordelijke van de administratie voor het Stedenbeleid gevraagd me de basisgegevens over de steden te bezorgen. Dat bleek niet zo eenvoudig. Die vaststelling lag mee aan de basis van onze beslissing om stedelijke monografieën te laten schrijven. Iedere stad heeft haar eigen geschiedenis, industriële ontwikkeling, demografische samenstelling en woonpatrimonium. Dat moet vorm krijgen in leesbare statistieken en duidelijk verwoorde trends. Soms gaat het om snel evoluerende trends, en daarom is het van belang dat we goed en snel weten wat er aan de hand is.

Dat alles moet leiden tot een nieuwe toekomstvisie over de ontwikkeling van de steden. Begin 2003 wordt er een Witboek Stedenbeleid gepubliceerd. Het gaat niet enkel om wetenschappelijk onderzoek, want men moet helpen de juiste beleidsinstrumenten te ontwikkelen. Sommigen willen onmiddellijk een antwoord, maar de enige juiste aanpak bestaat erin om eerst wetenschappelijk materiaal te verzamelen.

Ik heb u een voorbeeld gegeven van het communicatieplan Stedenbeleid. Als minister Anciaux iets rond cultuur in de stad wil doen, of ikzelf iets rond jeugdsport, dan wordt dat allemaal in de campagne 'Thuis in de Stad' geïntegreerd. De campagne wil immers ook het algemene imago verbeteren. Vorige vrijdag heb ik het voorontwerp van decreet over Stadsvernieuwingsinitiatieven aan de regering voorgelegd. U weet dat er 1 miljard frank is gereserveerd voor het Stadsvernieuwingsfonds. Ik hoop dat het ontwerp snel kan worden behandeld, maar het zal van de Raad van State afhangen of dat nog voor het zomerreces kan gebeuren. Als politici moeten we ons neerleggen bij de snelheid waarmee de Raad van State haar opdrachten vervult.

Ik hoop dat we de steden op vrij korte termijn kunnen helpen om in de buurten en de wijken zichtbare effecten te bewerkstelligen. Het gaat om totaalprojecten. De aspecten milieu, huisvesting, infrastructuur, openbaar vervoer en openbaar domein kunnen daarbij aan bod komen. Tijdens mijn rondgang langs de steden heb ik overal wel twee of drie projecten gezien die als zogenaamde 'hefboomprojecten' in aanmerking kunnen komen. Minimum 30 en maximum 50 percent van de middelen moet van de privé-sector komen. Ik heb gevraagd wat de weerslag zou zijn op de stedelijke en gemeentelijke financiën. De stad moet voor begeleiding zorgen, en ten dele ook als regisseur optreden. Dat kan met het huidige personeelsbestand echter geen probleem zijn.

Op financieel vlak is het belangrijk erop te wijzen dat het om een subsidie gaat, om een participatie van de Vlaamse regering. Ik vraag niet om een zoveelste studie. Men mag voortbouwen op wat bestaat : op het structuurplan, op een wijkontwikkelingsplan, enzovoorts. Het gaat om een soepele formule, zonder nieuwe administratieve regeltjes. Er moet wel een strategische visie achter schuilen. De stad moet cofinancieren, maar het gaat wel om projecten die tijdens deze zittingsperiode voor de stad zelf een prioriteit vormen.

Hier is verwezen naar Antwerpen. Ik kom net uit Antwerpen, want ik heb er de begeleidingscommissie

Sauwens

sie voorgezeten. We hebben afgesproken om de zaak op 25 mei af te ronden. Ik ga me niet mengen in de discussies van de Antwerpse gemeenteraad, maar ik wil niet ontkennen dat in Antwerpen meer communicatie en ook meer strategie moet worden ontwikkeld. De wijze waarop stad en OCMW weinig maar ook gebrekkig hebben samengewerkt, is echt hallucinant. Ik ga daar echter niet verder op in.

Sta me toe te zeggen dat ik vrij optimistisch ben voor de begroting 2001 en de daaropvolgende jaren. We slaan er ons wel door. Wel moet men in Antwerpen beseffen dat er een budgettaire meerjarenplanning nodig is. Men mag niet zeggen dat er in Antwerpen geen totaalprojecten zijn. Er werd verwezen naar manna dat uit de hemel viel toen Antwerpen zich kandidaat stelde voor Urban II. Er waren nog andere kandidaten, maar blijkbaar beschikte Antwerpen over een goed dossier.

Ik wil niet vooruitlopen op de vraag of Antwerpen een project via het Stadsvernieuwingsfonds kan financieren. Als de stad een project indient, dan zal een jury het met de andere ingediende voorstellen vergelijken. Het is niet onmogelijk dat sommige steden pas volgend jaar aan bod komen, terwijl andere steden twee goedgekeurde projecten zullen hebben. Ik ben ervan overtuigd dat ook Antwerpen voldoende competent is om aan de voorwaarden van het Stadsvernieuwingsfonds te voldoen.

Mijnheer Holemans, u stelde een belangrijke vraag over de afstemming op federale initiatieven. Ik wil geen initiatieven terzake nemen vóór het einde van mijn ronde langs de Vlaamse steden. Het klopt dat het een beetje eigenaardig is dat totnogtoe geen echt overleg werd gepleegd. Op basis van de gesprekken met de steden, die ik binnen twee weken zal afronden, zal ik een aantal agendapunten formuleren voor een interministeriële conferentie Stedenbeleid. Misschien zijn die al klaar voor de zomer, maar waarschijnlijk wordt het vlak na het reces. De agendapunten kunnen ook aan de basis liggen van onze inbreng aan de Europese top voor de ministers voor Stedenbeleid.

Men heeft me gesignaleerd dat federaal minister Picqué een aantal fiscale maatregelen heeft genomen ten aanzien van de steden. Ik heb mijn standpunt hierover al meegedeeld in een antwoord op een actuele vraag in de plenaire vergadering van de heer Vermeulen.

In overleg met de gewesten en gemeenschappen werd afgesproken dat een informele interministeriële Europese conferentie en een off-stage conferentie zullen plaatsvinden op 8 en 9 oktober. Er zullen een aantal aanbevelingen worden geformuleerd ten aanzien van het Europees niveau over de mogelijkheden en belemmeringen van PPS. Tijdens de conferentie zal met name worden gezocht naar nieuwe manieren om de participatie van burgers en van het middenveld bij het beleid te bevorderen.

Mijn raadgever voor het stedenbeleid is lid van de stuurgroep die werkt aan het PPS-hoofdstuk. Mijn projectleider voor het stedenbeleid op de administratie maakt deel uit van de stuurgroep voor de off-stage conferentie. Ze zijn met andere woorden beide nauw betrokken bij de invulling van de initiatieven.

De financiële middelen van minister Picqué worden verdeeld op basis van het bevolkingsaantal. Voor het jaar 2000 ontving Antwerpen 392 miljoen frank, Gent 196 miljoen frank, de regio Brussel 444 miljoen frank, Luik 187 miljoen frank en Charleroi 177 miljoen frank.

Ik ben het volledig met u eens dat het beter zou zijn dat deze financiële middelen worden ingeschakeld in het Vlaamse stedenbeleid. Ik denk daarbij met name aan een voortzetting van Urban II en andere internationale programma's. Dat zou voor iedereen een win-winsituatie opleveren : voor de Vlaamse en de federale regering en zeker voor de steden. Ik zal in het najaar duidelijke afspraken maken met minister Picqué. Die zullen eventueel uitmonden in een samenwerkingsovereenkomst.

Ik stel me echter wat vragen over het federaal stedenbeleid. We hebben reeds een discussie gevoerd over de bevoegdheden, want de federale overheid bevond zich helemaal op Vlaams terrein. Ik las immers in een krant dat de federale overheid huisvestingsprojecten wou realiseren in Antwerpen. In dergelijke gevallen is het nodig om met elkaar te praten. Voor de invulling van het pure veiligheidsbeleid kan eventueel worden gevraagd naar een federale financiering. In elk geval moet er een betere communicatie en meer afstemming op elkaar zijn.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Nu pas kunnen we ons dankzij de stand van zaken van het actieprogramma Stedenbeleid terdege in kennis stellen van wat is afgesproken. Dankzij het overzicht zijn we in staat om de verantwoordelijkheid van elke minis-

Holemans

ter te toetsen. Het verschaft ons bovendien informatie om eventueel andere ministers vragen te stellen over de stand van zaken van hun projecten. Als blijkt dat zij niet snel genoeg ageren, komen we natuurlijk weer bij u terecht.

Het verheugt me dat de beslissing over het Stadsvernieuwingsfonds eindelijk is genomen. Op zich is PPS een goede formule, omdat financiële middelen uit de privé-sector kunnen worden gehaald. Toch ben ik wat bezorgd. PPS in achtergestelde buurten lijkt me heel moeilijk. Het is immers logisch dat privé-partners op zoek gaan naar projecten met een verzekerde opbrengst. We moeten ook opletten niet in het vaarwater terecht te komen van het Mercuriusproject, want ook daarin wordt voorzien in PPS-formules voor centrummanagement. Voor de privé-sector is het centrum een van de meest evidente investeringszones van de stad.

Het is ook goed dat een gesprek wordt opgestart met het federale niveau. Ik denk dat we ervan moeten uitgaan dat de federale overheid geld zal blijven geven aan de steden. Het zou jammer zijn als we ons toespitsen op een formele bevoegdheidsdiscussie. In het belang van de steden komt het erop aan het geld zoveel mogelijk gebundeld in te zetten, want projecten inzake sociale huisvesting of veiligheid kunnen ook deel uitmaken van totaalprojecten.

Ik blijf een beetje op mijn honger zitten, want u hebt niet echt geantwoord op mijn vraag welke prioriteiten Vlaanderen naar voren zal schuiven op de Europese informele top over stedenbeleid.

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister Johan Sauwens : Ik ben ervan overtuigd dat voldoende projectontwikkelaars bereid zijn om, op het vlak van de wijkgerichte aanpak in de sector huisvesting, mee te werken aan totaalprojecten in de zogenaamd minder aantrekkelijke wijken voor handel, en in kansarme buurten. Onder meer op basis van de gegevens van de atlas van professor Kesteloot wordt in het kader van het SIF bijzondere aandacht gevraagd voor de achtergestelde wijken. Ik ben ervan overtuigd dat dit vanuit het Stadsvernieuwingsfonds mee kan worden ondersteund.

Op Europees vlak willen we vooral het PPS-gegeven meer ontwikkelen. In verband met de off-stageconferentie willen we vooral zoeken naar nieuwe

vormen van beleidsparticipatie van de burgers en van het middenveld.

Tijdens de Europese conferentie in het najaar zullen we twee prioriteiten naar voren brengen. De eerste prioriteit is de werkbaarheid van de PPS-formule. Wat de mogelijke belemmeringen ten gevolge van de Europese regelgeving betreft, zullen we een aantal aanbevelingen doen. De tweede prioriteit bestaat uit de verschillende vormen van bewonersparticipatie, een aspect van het stedelijk beleid dat we zeer nadrukkelijk ter sprake zullen brengen.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Wat de Europese conferentie betreft, zou ik nog even willen verwijzen naar de Kleurennota van minister-president Dewael. Het concept van het Citta Slow-project is zeer mooi. Het zou misschien leuk zijn om de idee van een onthaaste stad nog wat verder te ontwikkelen.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Holemans, door de heer De Smet en door de heer Penris werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de uitoefening van het recht van voorkoop

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot de heer Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de uitoefening van het recht van voorkoop.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer de voorzitter, het recht van voorkoop is vroeger in deze commissie al ter sprake gekomen. Hierover zijn al een aantal vragen gesteld. Het recht van voorkoop maakt het mogelijk voor de SHM's, de VHM, de gemeenten en de OCMW's om woningen te kopen die ze hebben gerenoveerd, verbeterd of aangepast. Het recht van voorkoop bestaat bovendien ook in andere situaties. Het gaat dan wel niet noodzakelijk om dezelfde actoren. In bepaalde gevallen zal het OCMW hier niet bij betrokken zijn.

De belangrijkste doelstelling van het recht van voorkoop is het realiseren van sociale woningen. Via het recht van voorkoop wil men meer mensen de kans geven om een betaalbare woning te vinden. In de Rand heeft men bovendien specifieke problemen. Het moet voor Nederlandstaligen mogelijk zijn om binnen de Rand betaalbaar te wonen. Het gaat hier duidelijk om een sociale woonfunctie.

Mijn vragen betreffen de administratieve rompslomp. Ik heb vernomen dat er in het begin van dit jaar ongeveer 20.000 aanbiedingen waren van het recht van voorkoop. Dit betekent evenwel niet dat deze effectief worden gerealiseerd. Het gaat hier om een administratieve rompslomp voor de notarissen en voor de VHM.

Mijns inziens is het verkrijgen van de juiste informatie belangrijk. Het recht van voorkoop is een middel om een lovenswaardige doelstelling te bereiken. Soms lijkt dit middel evenwel zwaar. Ik zou de minister in dit verband dan ook enkele vragen willen stellen.

Vindt u dat het recht van voorkoop tot op heden een succes kan worden genoemd ? Beantwoordt het recht van voorkoop effectief aan de vooropgestelde doelstellingen ? Hoeveel aanbiedingen zijn al gedaan sinds het recht van voorkoop in werking is getreden ? Welke actoren reageren op de concrete aanbiedingen ? Reageren de verschillende actoren op een verschillende manier ? Gebeurt het dat een gemeente ingaat op een aanbieding waarop een SHM daarvoor niet wou ingaan ? Hoeveel subsidieaanvragen zijn ingediend ? Hoeveel van die aanvragen zijn goedgekeurd ? Zijn er in dit verband verschillen tussen de SHM's, de gemeenten en de OCMW's ? Welke gemeenten en OCMW's hebben van het recht van voorkoop al gebruik gemaakt ? Welke actoren realiseren dit recht van voorkoop ? Resulteren deze realisaties effectief in bijkomende woningen ? Hoe zit het met de doelstellingen inzake de woonfunctie ?

Ik zou tevens een vraag willen stellen over de administratieve rompslomp die met het recht van voorkoop gepaard gaat. Ik heb vernomen dat al ongeveer 60.000 brieven naar de SHM's zijn verstuurd. Het gaat hier met andere woorden over een grote papierberg.

De Vlaamse regering heeft verklaard dat ze werk wil maken van e-government. Ze wil een aantal zaken via elektronische weg aanpakken. In functie van de te realiseren doelstellingen lijkt het recht van voorkoop me het terrein bij uitstek om elektronische middelen aan te wenden. Ik denk dat al de betrokken instanties, namelijk de gemeenten, de OCMW's, de huisvestingsmaatschappijen en de notarissen, over e-mail beschikken. Zijn er in dit verband al stappen gezet ? Is er al in een timing voorzien ? Heeft men de kostprijs van deze operatie al kunnen inschatten ? Hoeveel bedraagt de administratieve kostprijs momenteel en wie draagt die kosten ? De omvang en de kostprijs van de administratieve rompslomp spelen een grote rol spelen bij het realiseren van betaalbare woningen.

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mijnheer de voorzitter, hoewel mevrouw Becq mijns inziens de problematiek perfect heeft verwoord, zou ik nog even willen ingaan op het recht van voorkoop voor gemeenten.

Het recht van voorkoop is destijds in de Vlaamse Wooncode opgenomen omdat we ervan overtuigd waren dat het een belangrijk instrument kon worden in de bestrijding van leegstand en verkrotting. Volgens mij heeft men het in heel wat steden ook inderdaad gebruikt. Toch zijn veel gemeenten nog niet op de hoogte van het recht van voorkoop. Vaak houdt men zich niet echt bezig met woonbeleid. Er is wel een huisvestingsambtenaar, maar die heeft zoveel taken dat hij er dikwijls niet toe komt om de Wooncode te bestuderen en een woonbeleid te bepalen, laat staan initiatieven te nemen inzake het recht van voorkoop. We moeten dat onder ogen zien, en ervoor zorgen dat de gemeenten, die tenslotte de coördinerende overheid zullen worden, in het vervolg meer initiatieven nemen op dit vlak.

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister Johan Sauwens : Mijnheer de voorzitter, ik verheug mij over het betoog van mevrouw Heeren, want ik kreeg even de indruk dat de CVP-fractie pleit voor een afschaffing van het recht van voorkoop. (*Opmerking van mevrouw Veerle Heeren*)

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer de minister, mijn vraag betreft vooral de vereenvoudiging van de bestaande regeling. Daarnaast heb ik opgemerkt dat er gemeenten zijn die geen gebruik willen maken van het recht van voorkoop.

Minister Johan Sauwens : Ter herinnering : de uiteindelijke doelstelling van het recht van voorkoop is de aanwending van het goed in functie van sociale huisvesting. Door het recht van voorkoop wordt niet alleen het sociaal woonpatrimonium uitgebreid, de gerealiseerde projecten hebben ook bijzondere eigenschappen. Ze zijn vaak kleinschalig – bijvoorbeeld na het verwerven van een onbewoonbaar en verkrot pand – en worden geïntegreerd in het bestaande woonweefsel. Een bijkomend voordeel is dat de huisvestingsactoren sterker worden betrokken bij het segment van de woonmarkt dat er het slechtst aan toe is. De actoren dragen zo bij tot de strijd tegen verkrotting en leegstand. Met andere woorden, de gemeenten kunnen niet langer beweren dat ze niets kunnen doen. Ze beschikken nu over een instrument waarmee ze op eigen gezag kunnen optreden. Veel gemeenten beseffen dat echter nog niet. Dat blijkt ook uit de cijfers, voor zover we cijfers hebben, want dat ligt wat moeilijk wat de gemeenten betreft.

Vorig jaar werden de instrumenten voor de kwaliteitsbewaking van de Wooncode geëvalueerd door Mens en Ruimte. In het rapport wordt ook het recht van voorkoop beoordeeld. In het algemeen wordt het recht van voorkoop gunstig onthaald door de actoren. Volgens het rapport waren er tussen de inwerkingtreding in november 1998 en september 2000 16.384 aanbiedingen. Ongeveer 80 percent van de aanbiedingen heeft betrekking op de bijzondere gebieden. De overige aanbiedingen betreffen woningen op de lijsten leegstand en verkrotting. De graad van effectieve uitoefening van het recht op voorkoop bedroeg in deze periode 0,19 percent. Het recht werd dus niet zo vaak gebruikt. Zoals gezegd, omvat het rapport enkel de uitoefening van het recht door de socialehuisvestingsmaatschappijen. We beschikken niet over algemene cijfers voor de steden en gemeenten.

Voor het OCMW is het recht van voorkoop decretaal beperkt tot de gevallen waarin het een contractueel recht of een sociaal beheer op de woning kan laten gelden. 80 percent van de uitoefeningen van het recht betreft officieel leegstaande of verkrotte woningen. De graad van uitoefening is bij het functionele recht van voorkoop groter dan bij het territoriale recht van voorkoop. Bij de beoordeeling van het succes van dit instrument moet dus een onderscheid worden gemaakt tussen deze twee

types. In de bijzondere gebieden zijn de administratieve inspanningen om het recht van voorkoop uit te oefenen groot. Er kan worden overwogen het recht van voorkoop in de bijzondere gebieden meer te specificeren, zodat het aantal aanbiedingen daalt tot een voor de actoren geschikt niveau. Mevrouw Becq, u vroeg of voor de weinige woningen die op deze manier worden verworven, wel zo'n omvattende regeling nodig is. We zullen dat onderzoeken.

Het rapport houdt enkel rekening met de situatie tot en met september 2000. Op 1 oktober 2000 werd de reglementering inzake de projectsubsidie aangepast, teneinde de effectieve uitoefening van het recht van voorkoop aan te moedigen. Sinds die wijziging is de uitoefening van het recht van voorkoop bij de erkende vennootschappen bijna verdubbeld. In het kader van projectsubsiëring werden een dertigtal aankoopdossiers via het recht van voorkoop goedgekeurd. Het aantal bijkomende sociale woningen kan nog niet exact worden gecijferd, maar per aankoopdossier kunnen vijf à tien woningen worden gerealiseerd.

Mevrouw Becq, het is dus nog te vroeg voor een algemene evaluatie. Niettegenstaande het nieuwe projectsubsidiebesluit dat ik uitvaardigde en andere maatregelen, is de toepassing van het recht van voorkoop nog lang niet op kruissnelheid gekomen, zelfs al zouden de gemeenten en stadsbesturen beter op de hoogte zijn van de huidige mogelijkheden en er meer gebruik van maken.

Een andere vraag was voor hoeveel dossiers een subsidieaanvraag werd ingediend en hoeveel er werden goedgekeurd. Sinds november 1998 heeft de VHM ongeveer 22.000 aanbiedingen gekregen. Het verschil met het aantal dat ik daarnet noemde, zit hem in de afgelopen maanden. In totaal oefenden de socialehuisvestingsmaatschappijen in het Vlaams Gewest een vijftigtal rechten van voorkoop uit. We weten niet hoe de zaken ervoor staan bij de gemeenten en de OCMW's. Daar zouden we eigenlijk meer informatie over moeten krijgen. Voor bijna alle verwervingen werd een subsidie aangevraagd. Dertig van de vijftig hebben die inderdaad gekregen. Er zijn ondertussen heel wat dossiers in de maak. Kandidaat-kopers of kopers zien plots hun aankoop doorkruist door een uitoefening van het recht van voorkoop van een maatschappij en reageren daar heel hevig op. Als dit doorgezet wordt, zal het een sanering in de sector teweegbrengen.

We weten niet welke gemeenten gebruik hebben gemaakt van het voorkooprecht omdat er geen

Sauwens

meldingsplicht is. We moeten de steden en gemeenten niet vragen om dat te melden. We zullen zoeken naar een middel of steekproef om dat te kunnen opvolgen. Soms kan het gebeuren dat de verwerving gebeurt in een breder project waarbij naast de woonfunctie ook handelsfuncties worden uitgebouwd.

Via de website van de VHM kan iedere burger nagaan of een onroerend goed onder de toepassing van het territoriaal voorkeurecht valt. De eigenaars beginnen nu te beseffen dat ze zich kunnen informeren. Dat kan al 7 maanden via voornoemde website.

De samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij kadert in de eenloketfunctie omtrent GIS-gegevens en andere voorkeurechten. Vanuit het GIS proberen we stapsgewijs een grootschalig referentiebestand op te bouwen. Iedere eigenaar kan te weten komen welke wetten en decreten van toepassing zijn op zijn perceel, niet alleen wat de ruimtelijke ordening maar ook wat de milieuregeling betreft. Een landbouwer zal binnenkort kunnen weten in welk kwetsbaar gebied zijn perceel ligt, of er een decreet op natuurbehoud is, of er subsidiemogelijkheden zijn. Als dit allemaal in het referentiebestand wordt opgenomen, kan de eigenaar in een betrokken gebied vanuit de huiskamer zien welke mogelijkheden er zijn.

Op dit ogenblik hebben we al een 50-tal verschillende Vlaamse bestanden op de website geplaatst. Dat gebeurt nog niet op perceelsniveau, maar toch kan men nu al gewone informatie bekomen. Op termijn zal dit ook voor landmeters, notarissen en gemeentelijke diensten een onmisbaar werkinstrument worden. De uitbouw van een grootschalig referentiebestand is moeilijk omdat er ook een geografische referentie nodig is. Als men alleen op basis van kadastrale nummers werkt, komt men er niet. We moeten bouwen aan een apart referentiebestand waarmee men op basis van geografische coördinaten zijn eigendom altijd kan opvolgen.

Al sinds enkele maanden is er een helpdesk operationeel bij de VHM die vooral door notarissen wordt aangesproken. Het Woonnet, dat via de internettechnologie een grote groep van socialehuisvestingsmaatschappijen en kredietvennootschappen verbindt, was al een belangrijke stap in het opzetten van de nodige infrastructuur. Hier wordt kostendelend gewerkt.

Met de Federatie van Notarissen hebben we op 21 december 2000 vergaderd over de automatisering van het voorkeurecht. Er zijn een aantal randvoorwaarden opgesomd die van belang zijn voor de verdere automatisering. Een notaris zou dan zijn voorkeurecht aanbieden op de website. Een begunstigde van het voorkeurecht kan dan voor zijn werkgebied nagaan of hij geïnteresseerd is in de uitoefening van het recht. Indien hij dit niet is, kan hij dit snel aangeven. In het ideale geval zouden koper en verkoper de toestand van hun dossier kunnen opvolgen. Het spreekt voor zich dat de beveiliging en de correcte identificatie van de aanbieders en begunstigten hierbij van primordiaal belang zijn. Dit kan enkel met de elektronische handtekening. Terwijl de socialehuisvestingsmaatschappijen en de VHM hier wel al gebruik van kunnen maken, kan de VHM de toestand bij de notarissen terzake niet geven.

De kostprijs van dit voorstel wordt op ongeveer 10 miljoen frank geraamd en jaarlijks nog eens 1 miljoen frank. Dat is een goede investering. Deze kostprijs is voor een belangrijk deel te wijten aan de hoge eisen van de beveiliging die aan zo'n systeem worden gesteld. De kostprijs van het systeem kan gerecupereerd worden door een bijdrage aan de notarissen te vragen. Ik denk dat ze daartoe bereid zijn.

Mevrouw Sonja Becq : De vraag luidde wie dat momenteel betaalt.

Minister Johan Sauwens : We kunnen zelf heel wat papier- en portkosten verlagen. Als de VHM het initiatief neemt tot de effectieve realisatie, zullen we pogen om kostendelend te werken met andere begunstigten.

De verdere automatisering hangt af van de elektronische handtekening. Een en ander is bijna klaar, en we zullen zeker dit jaar met die operatie starten. De VHM heeft ook zelf stappen gezet. Er loopt een experiment om de dossiers per e-mail naar de socialehuisvestingsmaatschappijen te sturen, want dat bespaart ons heel wat tijd.

Iedereen draagt op dit moment zijn deel van de kosten. Op termijn moeten we kostendelend werken.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer de minister, ik hoor dat u de gegevens hebt van de VHM en niet die van de gemeenten en de OCMW's. Ik hoop dat

Becq

u daar zicht op hebt voor een evaluatie van het effect op de sociale huisvesting en op de leegstand.

U hebt gezegd dat er 50 akten verleden zijn. Het is ook belangrijk te weten in hoeverre de leegstand daardoor is weggewerkt. Op welke manier wilt u dit middel bij de gemeenten en de OCMW's beter bekend maken ?

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister Johan Sauwens : Zowel bij de huisvestingsmaatschappijen als bij de steden en gemeenten wordt het instrument nu bekend en wordt er steeds meer mee gewerkt. De echte evaluatie zullen we pas over anderhalf tot twee jaar kunnen maken. Waar nodig zullen we bijsturen.

Mevrouw Sonja Becq : Twee jaar is toch wel lang.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de samenwerking tussen de sociale-huisvestingssector en de Vlaamse bouwmeester

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Heeren tot de heer Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de samenwerking tussen de socialehuisvestingssector en de Vlaamse bouwmeester.

Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, begin april werd bouwmeester bOb Van Reeth geïnterviewd in De Morgen over de relatie tussen hemzelf en zijn diensten en de socialehuisvestingssector. Hij ging daar mijns inziens vrij ver in. Ik citeer hem : 'Ons team wil graag advies verschaffen in verband met de inplanting of de keuze van de architecten.'

De socialehuisvestingsmaatschappijen beslissen in de raden van bestuur vrij autonoom over welke architect voor welk project wordt gekozen. Dat leidt ertoe dat er in de socialewoningbouw in Vlaanderen een vrij grote verscheidenheid is. Dat kan ik al-

leen maar toejuichen. Als alle sociale woningen er identiek zouden uitzien, zou dat zeer monotoon en te betreuren zijn. Aan de andere kant getuigen niet alle socialehuisvestingsmaatschappijen van evenveel smaak en passen ze hun woningen niet altijd evengoed in de woonomgeving in. Dat behoort nu eenmaal tot de autonomie van die huisvestingsmaatschappij. Een beoordeling hierover is heel subjectief.

De kwaliteit van sociale woningen is bijzonder goed omdat de architecten zich aan een bepaalde kwaliteitsnorm moeten houden. Woningen van socialebouwmaatschappijen zijn vandaag wellicht kwalitatief beter dan woningen die in de privé-sector worden aangeboden. Blijkbaar is de hulp die de heer Van Reeth wil aanbieden niet nieuw. Als ik het artikel goed lees, zijn er bij het begin van zijn aanstelling intense contacten geweest. Mijnheer de minister, hoe staat u tegenover de vraag van de bouwmeester om nauwer betrokken te worden bij de socialehuisvestingssector ? Zijn er vandaag reeds huisvestingsmaatschappijen die met die bouwmeester op de een of andere manier constructief hebben samengewerkt ? Wordt een en ander geleid vanuit de voogdijoverheid ? Indien er in het verleden samenwerking is geweest, is het resultaat positief ?

De bouwmeester heeft het ook over milieu en duurzaamheid als belangrijke actiepunten voor de huisvestingsmaatschappijen. Vandaag moedigt men die maatschappijen daartoe aan. Als ik het isolatie- en het ventilatiedecreet en de initiatieven in verband met zonneënergie naga, dan zijn er duidelijke richtlijnen. Zijn die richtlijnen afdwingbaar en in welke mate kan de bouwmeester, die daar zelf blijkbaar heel veel belang aan hecht, initiatieven inzake milieu en duurzaamheid stimuleren ?

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister Johan Sauwens : Mijnheer de voorzitter, ik sta heel positief tegenover de vraag van de Vlaamse bouwmeester om nauwer betrokken te worden bij de sociale huisvesting. Er wordt samengewerkt. In de werkgroep Kwaliteitsvolle Duurzame Architectuur heeft de bouwmeester een heel actieve rol gespeeld. Het parlement en de politici kunnen geen decreet maken over kwaliteitsvolle architectuur. Bij de realisatie van prachtige en geselecteerde ontwerpen heb ik zelf soms vragen. De zoektocht naar kwaliteit en architectuur die naam waardig lijkt me wel belangrijk.

Over hoe men kwaliteitseisen voor terreinkeuze en architectuur kan realiseren, is er in de alternatieve

Sauwens

PPS-aanbestedingsprocedure overleg met de bouwmeester. Tot nu toe heeft de VHM elke oproep van de bouwmeester altijd dadelijk doorgevoerd aan de huisvestingsmaatschappijen die daar vrij positief op reageerden. Ik denk hierbij aan de eerste oproep inzake de 'meesterproef'.

Het gebruik van de open oproep voor het aanstellen van architecten werd door de VHM voorgesteld als een van de manieren waarop de wet op de overheidsopdrachten kan worden toegepast. U kent de open oproep, waarbij wordt gesteld welke opdrachten op een bepaald ogenblik in portefeuille zijn en gevraagd wordt wie kandidaat-ontwerper is. De procedure verloopt in twee fasen. De eerste fase gebeurt voor de hele sector. Er wordt gevraagd wie kandidaat is om huurwoningen te realiseren, wie administratieve gebouwen wenst op te trekken en wie kandidaat is om tuinen of parken aan te leggen. Per sector wordt een oproep gelanceerd. De eerste oproep loopt op dit moment en gaat naar zijn eindfase toe. De VHM heeft intussen zelf deze procedure toegepast.

In totaal zijn hier al een drietal bouwmaatschappijen op ingegaan. Een project te Herentals is reeds uitgewerkt. Ik heb over deze samenwerking enkel positieve berichten ontvangen. Er zal in de toekomst meer gebruik van worden gemaakt.

Op de vraag of de socialehuisvestingsmaatschappijen milieu en duurzaamheid als belangrijke bekommernissen onderkennen, antwoord ik positief. Wij hechten hier als regering veel belang aan. De VHM, ons belangrijkste instrument, doet dit eveneens. Duurzaam bouwen is één van de beleidsoplossingen die momenteel in de huisvestingssector als prioritair worden beschouwd.

In de concept- en ontwerprichtlijnen van de VHM werd zelfs een volledig hoofdstuk over ecologisch en duurzaam bouwen toegevoegd.

In het verleden werden reeds een aantal experimenten inzake energieverbruik en nieuwe technieken uitgevoerd en opgevolgd, onder meer in Nijlen en Herenthout. Momenteel worden een drietal proefprojecten opgestart om verdere aspecten van duurzaamheid te onderzoeken.

Bovendien worden door de werkgroep, die door de Vlaamse regering werd opgericht om voorstellen op te maken om te voldoen aan de normen van Kyoto inzake de uitstoot van CO₂-gassen, speciale voorstellen geformuleerd voor de socialewoning-

bouw. Deze voorstellen worden door de VHM eveneens in praktijkrichtlijnen en -normen verwerkt, onder meer in de voormelde concept- en ontwerprichtlijnen.

Ik wil even wijzen op het initiatief dat ik heb genomen om iedere maatschappij een zogenaamd ruitproject te laten realiseren tussen de beschermde monumenten en de woonsector. In het kader van de duurzaamheid krijgen gebouwen op die manier een nieuwe bestemming.

Ten slotte is er nog de werkgroep Duurzaam Bouwen die het beleid in deze materie moet adviseren, en waarin de VHM een vooraanstaande rol speelt.

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : U zegt dat er een aantal projecten zijn waar werd samengewerkt met de bouwmeester. Wat moet ik onder deze samenwerking verstaan ?

Het behoort inderdaad tot de autonomie van de huisvestingsmaatschappijen om architecten aan te wijzen. Bestaan er plannen om hier verandering in te brengen ? Bij sommige huisvestingsmaatschappijen zijn het vaak dezelfde architecten die aan bod komen. Het zou logisch zijn indien op het lokale niveau eveneens een open oproep wordt gelanceerd. Ik weet dat dit tot de autonomie van de raad van bestuur behoort, maar soms vind ik dit een heikel punt. Ik zie vaak dezelfde mensen de revue passeren. Jonge architecten krijgen hierdoor minder gemakkelijk kansen.

Minister Johan Sauwens : U weet dat de wet op de overheidsopdrachten, in tegenstelling tot vroeger, vraagt dat ontwerp opdrachten ook in concurrentie worden gebracht. Men kan niet meer zo gemakkelijk steeds dezelfde ontwerper aanduiden.

In de architectuur, net zoals in de andere vrije beroepen, is er een trend naar meer specialisatie. Niet iedereen kan een bestaande ruimte bijvoorbeeld restaureren, een en ander vereist een zeer specifieke kennis. De bouwmeester kan enkel nog optreden in de keuze van de ontwerper en de wijze waarop die wordt geselecteerd, in uitvoering van de wet op de overheidsopdrachten. Het kan dossier per dossier gebeuren of via een open oproep. Dit is een eerste mogelijkheid.

De tweede mogelijkheid bestaat erin dat, eens het ontwerp er is, de bouwmeester wordt betrokken bij de ontwikkeling van de visie, de keuze van het terrein, de inplanting en de architectuur zelf. Het is en

Sauwens

blijft een zoektocht naar kwaliteit. Men kan nooit helemaal beoordelen in hoeverre iets kwalitatief hoogstaand is. Er zal altijd een subjectieve factor meespelen.

De steden en gemeenten streven steeds meer kwaliteit na. Via deze samenwerking krijgt die kwaliteitsbetrachting steeds meer vorm.

De bouwmeester heeft wel een bepaalde aanpak en smaak. Hiertegen was kritiek gekomen vanuit de sector. Eén ontwerper kan immers niet de toekomst van Vlaanderen inkleuren. Ik denk dat hiervoor een juist evenwicht moet worden gevonden.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Patrick Hostekint tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de opvolging van de resolutie inzake de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Hostekint tot de heer Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de opvolging van de resolutie inzake de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied.

De heer Hostekint heeft het woord.

De heer Patrick Hostekint : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, u vraagt zich wellicht af welke bevoegdheid Vlaanderen inzake kernwapens heeft. Wij hebben in de plenaire vergadering van 23 februari 2000 een voorstel van resolutie goedgekeurd, waarin de Vlaamse regering wordt opgeroepen er bij de federale regering op aan te dringen om binnen het NAVO-bondgenootschap te pleiten voor de terugtrekking van alle kernwapens uit Vlaanderen.

Dit voorstel werd met quasi unanimité – of zeker met een ruime meerderheid behalve het Vlaams Blok – goedgekeurd. De aanwezigheid van tien Amerikaanse nucleaire vliegtuigbommen van het type B-61, bestemd voor gebruik door de Belgische luchtmacht, hebben op Paasmaandag opnieuw aanleiding gegeven tot een burgerinspectie op de basis

van Kleine-Brogel. Het werd een erg succesvolle manifestatie. Er waren meer dan duizend aanwezigen, waaronder een groot aantal parlementairen van verschillende politieke partijen.

Ik wens te benadrukken, in tegenstelling tot wat de burgemeester van Peer heeft gezegd, dat deze manifestatie op een vreedzame manier is verlopen. Het vreedzame karakter stond in scherp contrast met de reactie van bepaalde militairen en mensen van de federale politie. Ik heb hier een foto bij me die de wereld is rondgegaan. Er wordt een vergelijking gemaakt met het optreden van de para's in Somalië in het begin van de jaren negentig. Toen maakten para's zich schuldig aan baldadigheden, waarvoor ze later door de militaire rechtbank werden veroordeeld.

Deze bommen zijn nog steeds aanwezig. De verklaringen van president Bush deze morgen voorspellen een nieuwe confrontatie. De Oostblokdreiging en de dreiging van Rusland zijn nochtans weggevallen. Waartegen worden deze bommen nog gericht ? Bush spreekt van 'schurklanden' waartegen Amerika zich moet beschermen. De aanmaak van kernraketten staat volgens mij in rechtstreeks verband met de kernwapenlobby in de Verenigde Staten. Er vallen miljarden mee te verdienen, maar een en ander heeft niets te maken met de vredehandhaving in de wereld.

Vlaanderen kan een voortrekkersrol spelen, zoals met de antipersoonsmijnen toen voormalig minister Derycke zijn voorstel op het internationale forum heeft geformuleerd. Intussen heeft de internationale gemeenschap dat verdrag goedgekeurd. Vlaanderen kan ook nu een rol spelen. De resolutie blijft op het internationale vlak bijzonder actueel. Er is ook nog de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof in Den Haag van 8 juli 1996 over de illegaliteit van kernwapens, en de Nürnbergprincipes die alle burgers verplichtingen oplegt inzake het voorkomen van oorlogsmisdaden.

Mijnheer de minister, de Vlaamse regering heeft op uw voorstel reeds op 21 januari 2000 haar steun verleend aan de voormelde resolutie betreffende de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied. Op een vraag om uitleg van de heer Glorieux in de commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden van 17 mei 2000, antwoordde de bevoegde minister dat minister-president Dewael de federale premier in kennis had gesteld van de resolutie van het Vlaams Parlement, samen met de vraag om binnen het NAVO-bondgenootschap er de nodige gevolgen aan te geven.

Hostekint

Er kwam evenwel geen antwoord van de federale regering. Ik hoop dat er nu een antwoord is van premier Verhofstadt. In het licht van de recente vredesmanifestatie in Kleine Brogel en de verklaringen en de intenties van de president van de Verenigde Staten van Amerika – Bush is een cowboy in vergelijking met de vorige presidenten -, alsook in het licht van de voorstellen van resolutie die in het federaal parlement door de meerderheidspartijen worden voorbereid, wil ik de volgende vragen stellen.

Ten eerste : wat is de stand van zaken van de opvolging van de resolutie inzake de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied ? Ten tweede : zal de minister er bij de minister-president andermaal op aandringen om de bekommernis van het Vlaams Parlement aan te kaarten bij de bevoegde federale instanties ?

Ik dank de minister bij voorbaat voor zijn hopelijk positief antwoord.

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mijnheer de voorzitter, ik wil heel kort reageren op het feit dat men het hier heeft over een 'vreedzame betoging'. Ik ben het daar niet mee eens. (*Rumoer*)

Hoe zou een betoging vreedzaam kunnen zijn als er voor miljoenen schade is berokkend ?

De heer Patrick Hostekint : Wat zijn vijf miljoen frank, in vergelijking met de kosten van sommige voetbalwedstrijden ? Dat is dan maar klein bier. U bent hier de spreekbuis van de burgemeester van Peer.

Mevrouw Veerle Heeren : Ik wou dit even zeggen, want we hebben ons vorig jaar bij de stemming onthouden omdat we van oordeel zijn dat dit een federale bevoegdheid is.

De voorzitter : De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux : Ik kan me alleen maar volmondig aansluiten bij de uiteenzetting van de heer Hostekint. Mevrouw Heeren wil ik toch even iets in herinnering brengen. Als de Boerenbond bevoogd, met deelname van talrijke CVP-volksvertegenwoordigers, dan wordt er veel meer schade aangericht, en dan gebeurt dat met voorbedachten rade.

Ik heb aan deze betoging deelgenomen. Ik wil benadrukken dat het om een geweldloze actie ging. Ook de ordehandhavers hebben zich geweldloos opgesteld, met uitzondering van een kleine minderheid rijkswachters. Een van hen heeft een vreedzame 'sitter' met de matrak rond de hals door de paardendrek gesleurd en daarna met zijn combat shoes in de bus gestampt. Nadien toonde hij zijn lidkaart van het Vlaams Blok, om zo te zeggen waar hij voor staat. Als u dat gedrag wilt verdedigen, dan doet u dat maar, maar zeg het dan ook openlijk.

Het is juist dat nadien een heel kleine groep betogers – nog iets kleiner dan de agressieve groep ordehandhavers – van oordeel was daarop te moeten reageren met gejoel. Dat is door de ordehandhavers aangegrepen om de betogers als gewelddadig te behandelen. Daar is het bij gebleven. De overgrote meerderheid van betogers en ordehandhavers – politie en militaire politie – is vreedzaam geweest.

Ik wil het ook over de grond van de zaak hebben. Waarom hebben we als parlamentsleden aan de actie deelgenomen ? Als het parlementair debat over deze zaak wordt geblokkeerd, dan rest ons niets anders. De volksvertegenwoordigers moeten de regering controleren. Het gaat over een zeer belangrijk aspect van het buitenlands beleid van ons land. We kunnen die controletaak enkel uitoefenen als we over essentiële informatie beschikken. Na de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof van Den Haag en na de verplichtingen die het Nürnberg-tribunaal en de Tokyo-processen ons hebben opgelegd, moeten we onze verantwoordelijkheid opnemen. We kunnen niet anders dan met aandrang onze resolutie van vorig jaar in herinnering brengen en onze regering vragen bij de federale regering aan te kloppen. Dat is zeker nodig als we zien welke ontwikkelingen zich vandaag in de VS voordoen.

De voorzitter : De heer De Reuse heeft het woord.

De heer Herman De Reuse : Mijnheer de voorzitter, ik wil erop wijzen dat het hier gaat om parlamentsleden van de meerderheid die tegen hun eigen regering betogen. Misschien zouden ze aan hun daden de consequenties moeten verbinden die zich aan parlamentsleden opdringen, en de verantwoordelijke ministers tot de orde roepen. Het is allemaal gemakkelijk voor veel geblaas te zorgen zolang er geen wol aan te pas komt.

De voorzitter : De heer De Loor heeft het woord.

De heer Herman De Loor : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik heb niet deelgenomen aan de betoging. Ik heb hier een aanwezig wel horen verklaren dat iemand die de orde moest handhaven een betoger hardhandig heeft aangepakt en daarbij zijn lidkaart van het Vlaams Blok heeft getoond. Zal dat incident worden onderzocht ?

De voorzitter : Ik denk dat de militaire overheid dat onderzoek zal voeren. Binnen het Vlaams Blok zullen we nagaan of we leden hebben bij de orde-strijdkrachten.

Verder wil ik iets zeggen over de uiteenzetting van de heer Hostekint. Ik twijfel niet aan zijn oprecht pacifisme, maar wat hij omschrijft als 'burgerinspectie' kan door de strafrechter worden omschreven als 'inbraak' en 'bendevoorming'.

De heer Hostekint heeft het woord.

De heer Patrick Hostekint : We weten dat deze actie een inbreuk op de wet vormt. Als men over de omheining van Kleine-Brogel kruipt, dan stelt men een strafbare daad. We nemen de gevolgen van ons pacifisme op ons.

Het gaat hier niet om partijpolitieke spelletjes, maar om de morele verantwoordelijkheden van iedereen in Vlaanderen. Wil men zijn verantwoordelijkheden opnemen en opkomen tegen massavernietigingswapens die op Vlaams grondgebied liggen en honderden keer de vernietigingskracht van de atoombom op Hiroshima hebben ? Daar gaat het over.

Ik ben eerlijk : van mijn partij waren twee leden aanwezig. Ik heb deze actie in mijn fractie verdedigd, maar ik heb niet de steun van de fractie gekregen. Ik doe hier niet aan partijpolitiek, maar ik wil een verantwoordelijk burger zijn die opkomt voor pacifisme.

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister Johan Sauwens : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik ga niet in op de discussie over de gevoerde actie. In een democratie is het recht op betogen en actievoeren een essentiële zaak. Ieder van ons heeft te gepasten tijde zijn bijdrage geleverd, en het is goed dat dit kan.

Ik wil wel antwoorden op de concrete vragen van de heer Hostekint. Hoe reageert de federale regering op de resolutie inzake de aanwezigheid van

kernwapens op Vlaams grondgebied ? Tot op heden is er geen enkel antwoord gekomen op onze brief van 21 januari 2000. We hebben het nodige gedaan, zonder dat er een reactie kwam. Ik zal er bij minister-president Dewael op aandringen om de federale regering om een standpunt te vragen.

Ten slotte wil ik u nog vragen om u in het vervolg rechtstreeks tot de minister-president te richten. Het gaat om een federale bevoegdheid. Tezelfdertijd leeft het pacifisme sterker in Vlaanderen dan in Wallonië. Dat moet op het federale niveau tot uitdrukking komen, maar dan wel via de geëigende kanalen van de federatie. Minister-president Dewael is binnen de regering verantwoordelijk voor de coördinatie van het buitenlands beleid. Het is dus zijn taak om dat bij de federale regering aan te kaarten.

De heer Patrick Hostekint : De vraag wordt hier gesteld omdat het debat hier al werd gevoerd.

Minister Johan Sauwens : Dat is juist.

Ik heb deze zaak ter harte genomen. Tijdens de vorige zittingsperiode heb ik als volksvertegenwoordiger in dat verband initiatieven genomen. Ik heb er dus geen problemen mee dat mij deze vraag werd voorgelegd. Maar misschien komt er nog een staartje aan Lambermont, en wordt defensie gefederaliseerd ? (*Gelach*)

De heer Patrick Hostekint : Mijnheer de minister, ik heb de vraag aan u gesteld omdat de initiële discussie over de resolutie in deze commissie is gevoerd. Een tweede reden is het feit dat de heer Glorieux u daarover hier al eerder een vraag heeft gesteld. En de derde reden is de pacifistische ingesteldheid die u in het verleden hebt getoond.

Ik kondig nu reeds een identieke vraag aan minister-president Dewael aan. Ik vind dat de federale premier een beetje lacht met de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement, want na anderhalf jaar heeft hij zich nog altijd niet de moeite getroost een antwoord te geven. Dat getuigt van minachting voor de Vlaamse instellingen. We zullen er bij minister-president Dewael op aandringen te protesteren tegen deze manier van handelen van de federale regering, en om een antwoord vragen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart De Smet tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de inschakeling van privé-bewakingsdiensten voor de handhaving van de openbare orde

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Smet tot de heer Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de inschakeling van privé-bewakingsdiensten voor de handhaving van de openbare orde.

De heer De Smet heeft het woord.

De heer Bart De Smet : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, orde- en veiligheidshandhaving zijn federale bevoegdheden. Toch is het nuttig om in deze commissie even deze zaak te bespreken.

In het verleden is de inschakeling van privé-bewakingsdiensten meer dan eens het onderwerp van gesprek geweest. De vorige minister van Binnenlandse Aangelegenheden, de heer Peeters, is daar verscheidene keren over ondervraagd.

Onlangs meldden de media opnieuw dat een burgemeester erover nadenkt om voor bepaalde bewakingsdoeleinden een privé-bewakingsdienst in te schakelen. Dergelijke berichten roepen toch wel enkele vragen op.

Ik koppel dit feit aan de politiehervorming die volop aan de gang is. Ongetwijfeld zullen een aantal burgemeesters van wie de gemeente vanaf nu deel uitmaakt van een grotere politiezone, niet meer dezelfde dienstverlening aan de bevolking kunnen garanderen als vroeger, toen ze over een autonoom korps beschikten. Het is best mogelijk dat burgemeesters een aantal taken willen uitbesteden.

Voorbeelden van uitbesteding zijn gekend. Iedereen weet dat het privatiseren van parkeerterreinen heel wat vragen oproept en zelfs weerstand opwekt bij de bevolking. In het geval van de parkeerwachters gaat het immers over burgers die van andere burgers retributies innen.

Mijnheer de minister, hoe staat u tegenover het idee dat bepaalde veiligheidstaken en taken van ordehandhaving niet door de politie, maar door privé-firma's worden uitgevoerd ? Weet u of ook andere steden en gemeenten denken aan een privatisering ? Is het wettelijk toegestaan om bepaalde taken van ordehandhaving door privé-bewa-

kingsdiensten te laten uitvoeren ? De bevoegdheid is federaal, maar over welke middelen beschikt u als toezichthoudende minister om dergelijke handwijzen in de toekomst te verhinderen ?

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister Johan Sauwens : Mijnheer De Smet, tot op heden heb ik geen enkel dossier ontvangen van de stad Mechelen. Ik heb vernomen dat nog geen concrete beslissing werd genomen, maar dat enkel de mogelijkheid wordt onderzocht.

Het dossier beslaat de openbare veiligheid en een gedeelte van de organieke regeling van de nieuwe gemeentewet, wat een federale bevoegdheid is. Volgens de huidige versie van het wetsontwerp zal dit ook zo blijven na de regionalisering van de nieuwe gemeentewet. Uit de voorbereidende werken met betrekking tot de wet van 7 december 1998 over de organisatie van een geïntegreerde politiedienst gestructureerd op twee niveaus, blijkt dat de nieuwe structuur van de lokale politie niet meer uitsluitend van gemeentelijk belang is, maar ook van federaal belang.

Op grond van artikel 135, paragraaf 2 van de nieuwe gemeentewet zijn de gemeenten bevoegd om te voorzien in een goede politie. Dit omvat het organiseren van de veiligheid en rust op de openbare wegen en plaatsen en in de openbare gebouwen. Daarnaast zijn de gemeenten ook bevoegd voor het tegengaan van openbare overlast.

We kunnen twee vragen stellen. Kunnen privé-bewakingsdiensten opdrachten in het licht van de handhaving van de openbare orde op zich nemen ? Zo niet, wat kunnen ze dan wel ? Waar ligt met andere woorden de grens tussen opdrachten van openbare ordehandhaving en andere opdrachten ?

Ik baseer dit antwoord hoofdzakelijk op een ministeriële omzendbrief van 9 april 1998 van toenmalig minister van Binnenlandse Zaken, de heer Vande Lanotte. De brief geeft een overzicht van mogelijke georganiseerde reacties van niet-politiemensen tegen onveiligheidsgevoelens. Vooreerst stelde de minister dat burgerwachtinitiatieven, in de zin van het gestructureerd en georganiseerd uitvoeren van patrouilles door privé-personen met als doel het voorkomen of bestrijden van criminaliteit, onder het verbod van artikel 1 van de wet op de private milities van 29 juli 1934 vallen.

Als die wordt samengevoegd met artikel 14 van de wet op het politieambt, dat bepaalt dat de politie instaat voor de voorkoming van misdrijven en be-

Sauwens

scherming van personen en goederen, moet worden besloten dat zulke initiatieven niet wettelijk zijn. Wettelijke zelfverdediging is immers een recht dat niet collectief mag worden uitgeoefend noch voorbereid. De organisatie van taken en het toezicht en de controle op de openbare weg in de vorm van patrouilles ter voorkoming van misdrijven, behoren dan ook tot de exclusieve bevoegdheid van de politiediensten. Het gestructureerd organiseren van waarnemingen op de openbare weg of op openbare plaatsen, met als doel zelf politieacties te ondernemen of de politiediensten te informeren of te verwittigen, is in ieder geval te beschouwen als een inmenging in de taken van de politie en is dus uit den boze.

Privé-bewakingsdiensten vallen onder de wet van 10 april 1990 op de bewakingsondernemingen, de beveiligingsondernemingen en de interne bewakingsdiensten, en onder de voormelde wet van 29 juli 1934 op de privé-milities. Deze ondernemingen kunnen, ten behoeve van een natuurlijke persoon of een rechtspersoon en op voor het publiek toegankelijke plaatsen, vier activiteiten uitvoeren : bewaking van goederen, bescherming bij vervoer van goederen zoals waardetransport, bescherming van personen zoals bodyguarding en het beheer van alarmcentrales. Krachtens artikel 2, paragraaf 2 van die wet kunnen die ondernemingen voormelde activiteiten verrichten voor openbare rechtspersonen, mits toestemming van de federale minister van Binnenlandse Zaken.

In de omzendbrief van 27 oktober 1993 betreffende de uitoefening van bewakingsactiviteiten ten behoeve van openbare rechtspersonen, stelde de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, de heer Tobback : 'Eén van de fundamentele doelstellingen van de wet van 10 april 1990 is elke mogelijke verwarring te vermijden tussen de taken van de ondernemingen die met de bescherming van privé-belangen zijn belast en die van de ordemacht.'

Ik kan dit standpunt bijtreden. Hiermee is de eerste van de twee vragen beantwoord : de privé-bewakingsdiensten kunnen geen opdrachten van ordehandhaving op zich nemen. De agenten van die diensten hebben geen bijzondere interventiebe-

voegdheid en zijn totaal onderworpen aan het burgerlijk recht.

Wat de tweede vraag betreft over waar de grens ligt tussen een opdracht van ordehandhaving en een andere opdracht, ben ik de mening toegedaan dat een openbare rechtspersoon, in dezelfde mate als een privé-persoon, een beroep kan doen op een bewakingsdienst, bijvoorbeeld voor het bewaken van een openbaar gebouw of van een privé-goed van de gemeente, bijvoorbeeld voor de bodyguarding van een personeelslid of een mandataris. Het bodyguarden van burgers, het bewaken van een huis of een winkel van een particulier of het patrouilleren op straat gaat mijns inziens te ver. Het zijn opdrachten in het kader van de ordemacht, die overeenkomstig artikel 14 van de wet op het politieambt behoren tot de bevoegdheid van de politiediensten.

U vraagt mij ook of er indicaties zijn dat andere steden of gemeenten de mogelijkheid tot het nemen van een gelijkaardig initiatief onderzoeken. Ik noch mijn administratie zijn op de hoogte van dergelijke initiatieven. Dat belet niet om dit uitvoerige antwoord te geven, want bijvoorbeeld omwille van een inbraakgolf bestaat de kans dat gemeentebesturen de optie onderzoeken.

Tot slot vraagt u wat ik kan doen om dergelijke handelwijzen te verhinderen. Als ik als minister, bevoegd om het administratief toezicht uit te oefenen, wordt geconfronteerd met een concreet dossier, zal ik zeker contact opnemen met mijn federale collega van Binnenlandse Zaken. Indien nodig zal ik een onwettige beslissing schorsen of vernietigen. De noodzaak daartoe hangt af van elk dossier afzonderlijk. Mijn antwoord geeft reeds aan in welke richting mijn beslissing zal gaan.

De voorzitter : De heer De Smet heeft het woord.

De heer Bart De Smet : Mijnheer de minister, ik dank u voor dit volledige antwoord. Het vormt een belangrijk signaal voor onze steden en gemeenten.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 16.23 uur.*
